

En ram för klimat- och energipolitiken fram till 2030

Till näringsutskottet

Näringsutskottet beslutade den 16 maj att bereda miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att senast tisdagen den 4 juni 2013 lämna ett yttrande över grönboken om klimat- och energipolitiken fram till 2030 (KOM(2013)169 slutlig).

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över de delar i grönboken som rör utskottets beredningsområde. I yttrandet finns två avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Inledning

Europeiska rådet beslutade i oktober 2009 och bekräftade i februari 2011 ett mål för EU att minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050 för att tvågradersmålet ska kunna uppfyllas. Under 2011 presenterade kommissionen tre färdplaner fram till 2050 för klimat- respektive energiområdet samt för transportsektorn. Den 27 mars 2013 presenterade kommissionen sin grönbok om ett klimat- och energiramverk fram till 2030 med utgångspunkt i färdplanerna.

Kommissionen konstaterar i grönboken att ett nytt ramverk för klimat- och energipolitiken behövs och att en tidig överenskommelse är viktig för att EU ska kunna vara pådrivande i förhandlingarna om en ny global klimatöverenskommelse från 2020, samt att en överenskommelse inom EU bör träffas innan den nya klimatöverenskommelsen ska antas 2015.

I grönboken ställer sig kommissionen bakom de tidigare färdplanerna men pekar också på att en rad omvärldsfaktorer och förhållanden måste beaktas när ett nytt ramverk formuleras rörande exempelvis konsekvenser av den pågående ekonomiska krisen och utvecklingen på de internationella energimarknaderna. Grönboken innehåller inga skarpa förslag på åtgärder eller styrmedel utan är tänkt att utgöra ett underlag för en europeisk klimat- och energidiskussion syftande till ett uppdaterat eller nytt ramverk. Grönboken innehåller en genomgång av EU:s nuvarande politik på klimat- och energiområdet. Framsteg mot uppfyllande av 2020-målen noteras. Grönboken resonerar vidare kring förutsättningar för nya mål efter 2020, överensstämmelse mellan policyinstrument och effekter på konkurrenskraften. Särskilt problematiseras sambanden mellan klimatmål och mål för förnybar energi respektive energieffektivisering.

Publiceringen av grönboken innebär starten för ett offentligt samråd om EU:s klimat- och energipolitik till 2030 som i kommissionens regi pågår fram till den 2 juli 2013.

Miljö- och jordbruksutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över grönboken och tar i det följande ställning till de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets ställningstagande

Miljö- och jordbruksutskottet välkomnar kommissionens grönbok om ett klimat- och energiramverk fram till 2030. Grönboken pekar på avgörande frågeställningar om utformningen av EU:s framtida klimatpolitik.

Utskottet anser att ett 2030-ramverk bör beslutas så snart som möjligt. När ett sådant ramverk tas fram måste erfarenheter från det nuvarande ramverket tillvaratas och utvecklingen i omvärlden beaktas.

En stärkt europeisk klimat- och energipolitik gör det möjligt för näringslivet att fatta investeringsbeslut med utgångspunkt i informerade antaganden om exempelvis framtida utsläppspriser. Mot denna bakgrund bör ett bindande klimatmål för EU till 2030 beslutas så snart som möjligt. Ett sådant mål kan också påskynda utvecklingen av lågutsläppsteknik.

Utskottet anser vidare att ett klimatmål för EU till 2030 bör sättas så att målet att minska utsläppen med 80 till 95 procent till 2050 kan uppfyllas på ett kostnadseffektivt sätt. Detta var också utgångspunkten för kommissionens färdplaner till 2050 på klimat- och energiområdena som Sverige stöder. Det är även utskottets uppfattning att ett bindande klimatmål till 2030 ska inkludera internationella åtgärder.

Utskottet vill avslutningsvis understryka att det finns en tydlig koppling mellan ett tidigt fastställande av bindande klimatmål för EU till 2030 och de internationella klimatförhandlingarna. Vid FN:s klimatkonferens i Durban 2011 beslutades att en ny internationell klimatöverenskommelse ska antas 2015 och träda i kraft 2020. För att inta en ledande roll i förhandlingarna om den nya överenskommelsen, i syfte att påverka andra parter och slutresultatet i positiv riktning, behöver EU besluta om 2030-mål före 2015.

Stockholm den 4 juni 2013

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjalmered (M), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyy Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Christer Akej (M), Kristina Nilsson (S) och Kew Nordqvist (MP).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S, MP, V)

Matilda Ernkrans (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Jens Holm (V), Kristina Nilsson (S) och Kew Nordqvist (MP) anför:

EU:s klimatpolitik har nu varit aktiv sedan 2008. Efter tre misslyckanden i de internationella klimatförhandlingarna borde det vara värt att pröva en ny strategi. En som bygger mer på förtroende och respekt. Det handlar om att på hemmaplan på allvar sätta fart med investeringar i förnybart, i infrastruktur och energieffektivisering. Och att visa på att en mer progressiv klimatpolitik tjänar oss väl, stärker vår konkurrenskraft, bygger broar till jobb och välfärd. Klimatmålen ska gå parallellt med mål för sysselsättning och välfärd, inte vara underordnade dessa.

EU har förmågan och förutsättningarna, och därför måste EU ensidigt ta på sig åtaganden om utsläppsminskningar och inte passivt besluta om åtaganden som ska träda i kraft först sedan andra gjort samma sak. Omställningen till ekologiskt hållbar utveckling är ett ansvar för hela världssamfundet, men vi rika länder som i dag står för den stora delen av utsläppen ska gå före. För det krävs förebilder.

Grönbokens huvudsyfte är att diskutera klimatmål för 2030. Vi menar att ett mål till 2030 för utsläpp av växthusgaser är nödvändigt för att ge långsiktiga signaler som behövs för investeringar. Ett mål även för 2040 redan nu skulle ge en färdig ”trappa” till 2050-målet, vilket skulle gynna jobb och konkurrenskraft. Kommissionens förslag till mål grundar sig på en rak linjär utveckling från 2020 med ett mål på minus 20 procent mot det lägre målet på minus 80 procent till 2050. Men EU har satt sitt 2050-mål som ett spann minus 80–95 procent. Vi förordar att EU siktar mot den övre delen av spannet. Utskottet ska därför, menar vi, förorda att EU:s klimatmål för 2030 formuleras ambitiösare än kommissionens förslag för att det ska bli möjligt att klara 2050-målet och för att få en högre trovärdighet i förhandlingarna. Målet bör sättas ensidigt utan krav på åtgärder från andra länder för att undvika de låsningar som hittills har uppstått i klimatförhandlingarna.

Kommissionen har i grönboken en betydligt mer kritisk hållning till kompensation med hjälp av internationella insatser, t.ex. mekanismen för ren utveckling (Clean Development Mechanism, CDM). Vi menar att detta är något som även den svenska regeringen måste ta till sig för att Sverige inte ska tappa i konkurrenskraft. Vi menar liksom kommissionen att det finns en stor osäkerhet om tillgången till internationella krediter efter 2020 och att användning av krediter kan skapa osäkerhet om vad som krävs internt i EU. Dessutom har EU:s näringsliv och regeringar via CDM-krediter subventionerat konkurrerande sektorer i Kina, Indien och Brasilien.

Kommissionen förespråkar i stället en övergång till projektbaserad kompensation, t.ex. till utsläppshandelssystem i utvecklingsländer eller införande av andra mekanismer.

Vi menar att vi måste sluta räkna in internationella insatser i klimatmålet eftersom det leder till att omställningen till lågutsläppsteknik inte stimuleras, vilket drabbar vår konkurrenskraft långsiktigt, samtidigt som tveksam additionalitet kan innebära att utsläppsminskningarna blir mindre än planerat.

I kommissionens grönbok diskuteras också framtiden för EU:s utsläppshandelssystem (ETS). Vi menar att kommissionens analys visar att systemet behöver göras om så att det tar större hänsyn till konjunktursvängningar. Inte minst visar erfarenheterna hittills på riskerna med att sätta alltför låga utsläppsmål, vilket översätts till alltför svaga drivkrafter för klimatomställning i den handlande sektorn.

Vi menar att Europa och Sverige behöver en fortsatt kraftfull satsning på förnybar energi och på energieffektivisering, vilket är nödvändigt för att nå klimatmålen. Men i grönboken uttrycker kommissionen tveksamheter kring ett nytt förnybarhetsmål till 2030. Ett mål för förnybar energi och energieffektivisering är nödvändigt för att stärka jobben och minska importen av teknik och energi.

Kommissionen diskuterar också hur EU:s klimatpolitiska åtgärder kan öka efterfrågan och tillväxten i den koldioxidsnåla ekonomin. Ett förslag som kommissionen lanserar är att använda intäkterna från EU:s utsläppshandel till innovationer. Stöd till klimatinnovationer är väsentligt för att ge möjlighet till pilotanläggningar och fullskaleförsök med ny klimatteknik. Samtidigt är det viktigt att kanalisera intäkter från utsläppshandeln till FN:s gröna fond för klimatinsatser i fattiga länder.

Sektorsmål, alltså nedbrutna mål för transporter, energi, industri etc. kan göra det lättare att besluta om styrmedel. Kommissionen öppnar för detta i grönboken och utskottet bör stödja detta i sitt utlåtande, menar vi, under förutsättning att sektorsmålen sätts med hänsyn till potentialen och kostnadseffektiviteten i respektive land.

Fortfarande finns det oklarheter kring den färdplan mot 2050 för klimatpolitiken som kommissionen lagt fram. Detta har blockerats av några medlemsländer. Här måste Sveriges och EU:s insatser för att övertyga de tveksamma länderna öka. Den är grunden för arbetet med 2030-målen. Regeringen bör stödja kommissionens fortsatta arbete med att förankra färdplanen.

2. Avvikande mening (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Sverigedemokraterna vänder sig emot en politik som gör gällande att Sverige ska gå före i klimatpolitiken med väsentligt större åtaganden i en klimatomställning gentemot omvärlden. Sverige har redan i dag den industrialiserade världens lägsta koldioxidutsläpp, vilket till stor del är kopplat

till att Sverige gjorde en stor omställning från fossila bränslen för uppvärmning redan på 70–80-talet. Likaså har kärnkraften och vattenkraften gett en svensk elproduktion som i princip är fri från koldioxidutsläpp. Ytterligare åtgärder för att minska utsläppen blir därför väldigt kostsamma samtidigt som de åtgärder som faktiskt görs snarare ökar utsläppen än minskar dem. Exempel på detta är så kallad förnybar energi såsom vindkraft, solkraft och biodrivmedel som är lastade med stora inneboende brister. Vägen framåt är teknikutveckling snarare än subventionerade introduktioner av befintlig teknik, vilket i de flesta fall är rena återvändsgränder.

I den mån EU ställer sig över svenska beslutsfattare menar vi att det är vanskligt att EU går före resten av världen i stället för att invänta internationella avtal. Det är också rent absurt att Sverige, som har lägst utsläpp i hela EU, åläggs de största utsläppsminskningssåtagandena.

Medan Sverige och EU reducerar utsläppen med olika former av skatter och avgifter så ökar importen av varor som inte längre på marknadsmässiga grunder kan produceras i Sverige och Europa. Bara Kina har ökat sina utsläpp av koldioxid med runt 140 gånger Sveriges totala utsläpp sedan 1990 och ökar just nu årligen sina utsläpp med ungefär 10 gånger Sveriges totala utsläpp. I det perspektivet bör man göra djupare konsekvensanalyser av en ambitiös klimatpolitik som ensidigt förs i en begränsad del av världen.

Vi anser att det i flera delar är mycket positivt att det sker samarbete i Europa gällande gränsöverskridande miljöfrågor även om vi ser att sådana samarbeten ska ske genom bi- och multilaterala avtal och inte genom en överstatlig union. Vi vill dock framföra att det är vanskligt att slå fast mycket långtgående klimatmål som bara en mycket begränsad del av världen anammar. Man måste också fördjupa förståelsen för hur de föreslagna utsläppsmålen skulle påverka unionens och Sveriges ekonomi och konkurrenskraft på lång sikt. Många länder inom EU befinner sig i en pågående och allvarlig ekonomisk kris, och hur länge detta kommer att fortgå vet vi inte. Att i detta läge förbinda sig till stora ogenomtänkta omställningar förefaller inte rationellt. Ökade energipriser har blivit ett reellt problem i stora delar av Europa både för hushåll och företag. Med ökade energipriser och andra kostnader tappar Europa i konkurrenskraft gentemot omvärlden, vilket fördjupar den ekonomiska krisen. Vi menar därför att klimatpolitiken både nationellt och i EU måste revideras från grunden.